

πλαταlea

τεύχος 5ο

ειδική έκδοση

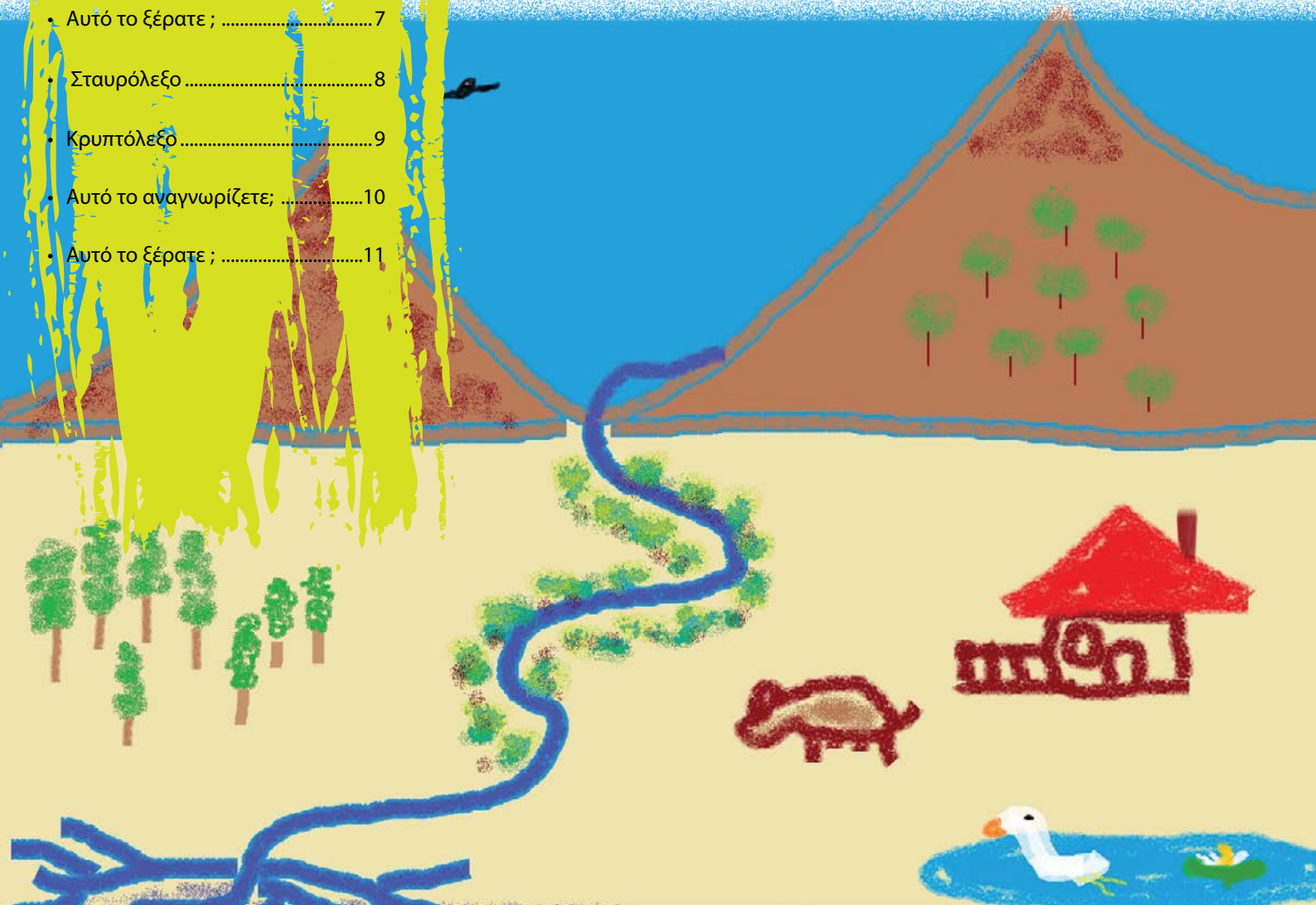
του Φορέα Διαχείρισης στενών & εκβολών ποταμών
Αχέροντα & Καλαμά

περιεχόμενα

- Ελάτε να μάθουμε παίζοντας..... 1
- Editorial.....2
- Τα ποτάμια μας.....2
- Ποιο πουλί είναι;.....4
- Ανακύκλωση 5-6
- Αυτό το ξέρατε ; 7
- Σταυρόλεξο 8
- Κρυπτόλεξο.....9
- Αυτό το αναγνωρίζετε; 10
- Αυτό το ξέρατε ; 11

ελάτε να μάθουμε παίζοντας

Παγκόσμιες Ημέρες για το Περιβάλλον

Φεβρουάριος

2 Παγκόσμια Ημέρα Υδροβιοτόπων

Μάρτιος

- 14 Παγκόσμια Ημέρα Δράσης για τα ποτάμια
- 20 Διεθνής Ημέρα της Γης
- 21 Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας
- 22 Παγκόσμια Ημέρα για το Νερό
- 23 Παγκόσμια Ημέρα Μετεωρολογίας

Απρίλιος

- 22 Ημέρα της ΓΗΣ
- 24 Παγκόσμια Ημέρα Κατάρτησης των Πειραμάτων σε Ζώα

Μάιος

- 22 Παγκόσμια Ημέρα Βιοποικιλότητας
- 23 Παγκόσμια Ημέρα Χελώνων
- 24 Ευρωπαϊκή Ημέρα Πάρκων

Ιούνιος

- 5 Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος
- 8 Παγκόσμια Ημέρα Ωκεανών
- 15 Παγκόσμια Ημέρα Ανέμου
- 17 Παγκόσμια Ημέρα κατά της Ερημοποίησης και της Ξηρασίας

Σεπτέμβριος

- 16 Διεθνής Ημέρα για τη Διατήρηση της Στοιβάδας του Όζοντος
- 18 Παγκόσμια Ημέρα Εθελοντικού Καθαρισμού των Ακτών
- 22 Παγκόσμια Ημέρα χωρίς αυτοκίνητο

Οκτώβριος

- 2 Παγκόσμια Γιορτή των Πουλιών
- 4 Παγκόσμια Ημέρα των Ζώων
- 13 Διεθνής Ημέρα Μείωσης των Φυσικών Καταστροφών
- 24 Παγκόσμια Ημέρα Ακτών

Νοέμβριος

- 6 Παγκόσμια Ημέρα για την Παρεμπόδιση της Εκμετάλλευσης του Περιβάλλοντος στον Πόλεμο και τις Ένοπλες Συγκρούσεις
- 14 Παγκόσμια Ημέρα Ανακύκλωσης

Δεκέμβριος

- 11 Παγκόσμια Ημέρα του Βουνού

editorial

Το 5ο τεύχος είναι το πρώτο μέρος μιας σειράς ειδικών αφιερωμάτων της Platalea που απευθύνεται σε παιδιά δημοτικού, με σκοπό να γνωρίσουν μέσα από το παιχνίδι το φυσικό περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα να αποκτήσουν γνώσεις για τους υγρά τοπους που βρίσκονται κοντά τους, τη χλωρίδα και την πανίδα τους και φυσικά για τη σημαντική οικολογική τους αξία.

Αυτό θα γίνει με τη βοήθεια ενός μέσου που όλα τα παιδιά γνωρίζουν καλά και απολαμβάνουν, το ΠΑΙΧΝΙΔΙ! Ελάτε λοιπόν να μάθουμε παίζοντας!

Ο Πρόεδρος
Κομνηός Θεόδωρος

Δημιουργία παιχνιδιών 5ου τεύχους:
Πλασκασοβίτη Βίκυ
Υπεύθυνη Κέντρου Πληροφόρησης
Αχέροντα (Αμμουδιά)

Χρηματοδότηση:
ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ
Εκδότης:
Φορέας Διαχείρισης Στενών και Εκβολών
Ποταμών Αχέροντα και Καλαμά
Υπεύθυνη για το υλικό παιδικού τευχους:

Σχεδιασμός - Επιμέλεια έκδοσης -
Παραγωγή: **Cantrel** Προβολή Επικοινωνία

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Στενών και Εκβολών ποταμών Αχέροντα & Καλαμά
5ο χλμ Ηγουμενίτσας - Σαγιάδας, Τ.Κ. 46 100 • ΤΘ 115 •
Τηλ. 26650 21319

<http://www.kalamas-acherontas.gr>

blog: fdkal-ach.blospot.gr ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:
info@kalamas-acherontas.gr

Τα ποτάμια μας

Αχέροντας

Ο Αχέροντας ή αλλιώς ο ποταμός των ψυχών είναι ποτάμι της περιφέρειας Ηπείρου και διασχίζει τρεις νομούς, τον νομό Ιωαννίνων τον νομό Θεσπρωτίας και τον νομό Πρεβέζης. Οι πηγές του είναι πολλές. Οι πρώτες πηγές του προέρχονται από το όρος Τόμαρος στο νομό Ιωαννίνων, οι άλλες πηγές του προέρχονται από τα όρη Σουλίου και τα όρη της Παραμυθιάς Θεσπρωτίας ενώ σημαντικές είναι οι πηγές στο χωριό Γλυκή. Ο Αχέροντας εκβάλλει στο Ιόνιο Πέλαγος στο χωριό Αμμουδιά του νομού Πρεβέζης, όπου σχηματίζει τα δύο κύρια έλη της περιοχής, το έλος της Αμμουδιάς και το έλος της Βαλανιδοράχης. Το μήκος του ανέρχεται στα 52 χιλιόμετρα ενώ από τα νερά του αρδεύονται περίπου 85.000 στρέμματα. Ο Αχέροντας είναι γνωστός όχι μόνο για την ιστορική του αξία αλλά και για την οικολογική του αξία καθώς έχει χαρακτηριστεί σημαντική πηγή πληροφοριών και γνώσεων στον τομέα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Τα στενά και οι εκβολές του καθώς και η ευρύτερη περιοχή του Αχέροντα ανήκουν στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών Φύση 2000 (NATURA 2000).

Θύαμις - Καλαμάς

Ο ποταμός Καλαμάς (ο αρχαίος Θύαμις) πηγάζει από το λεκανοπέδιο στο Καλπάκι του νομού Ιωαννίνων και πιο συγκεκριμένα από το όρος Δούσκο και εκβάλλει τα νερά του στο Ιόνιο πέλαγος πάνω από την πρωτεύουσα του νομού Θεσπρωτίας την Ηγουμενίτσα, κοντά στο χωριό Σαγιάδα. Ο Θύαμις ή Θύαμης ή Καλαμάς είναι ο μεγαλύτερος (σε μήκος) ποταμός της Ηπείρου και ο έβδομος μεγαλύτερος της Ελλάδας. Θύαμις είναι το αρχαίο όνομά του, ενώ Καλαμάς αποκαλούνταν στο παρελθόν ο μεγαλύτερος παραπόταμός του, αλλά με το πέρασμα του χρόνου οι δύο ονομασίες ταυτίστηκαν.

Το μήκος του είναι 115 χλμ. περίπου, ενώ δέχεται τα νερά πολλών παραποτάμων, έτσι που η λεκάνη απορροής του (επιφάνεια 1.894 km²) να ταυτίζεται σχεδόν με όλη την βορειοδυτική Ήπειρο. Τμήματα του Καλαμά (περιοχή Δέλτα και Στενών) έχουν κηρυχτεί ζώνες προστασίας της φύσης και ανήκουν στο δίκτυο «Natura 2000». Ο Καλαμάς είναι από τα σπορφότερα ποτάμια της πατρίδας μας σπαρμένος με μνημεία όλων των εποχών και θα μπορούσε να αποτελέσει πόλο έλξης για χιλιάδες συνειδητοποιημένους επισκέπτες, αναβαθμίζοντας τους όρους ζωής στην αποψιλωμένη από ανθρώπους περιοχή του.

Από την αρχαιότητα ο Καλαμάς αποτέλεσε σπουδαίο υδάτινο δρόμο επικοινωνίας με το μεσόγειο τμήμα της Ηπείρου

η λίμνη μας

Έλος Καλοδικίου

Στο νότιο άκρο του νομού Θεσπρωτίας, στα όρια με την Πρέβεζα και πολύ κοντά στην Πάργα, σε ένα οροπέδιο 100 μέτρων, δημιουργήθηκε η λιμναία έκταση που αποτελεί το έλος Καλοδικίου.

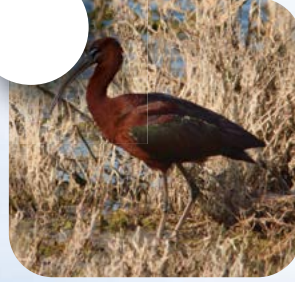
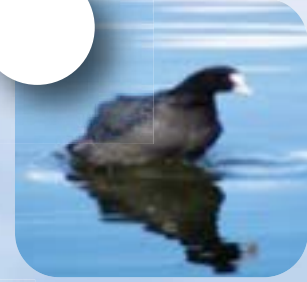
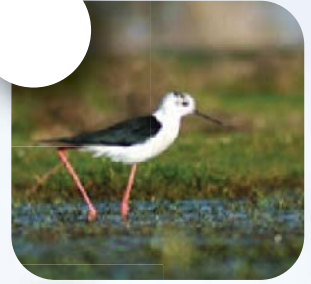
Το έλος Καλοδικίου είναι ένας από τους σημαντικότερους υγροτόπους στην Ελλάδα που αποτελεί μοναδικό σχηματισμό τυρφώδους-γαιώδους περιοχής με μεγάλη οικολογική και ιδιαίτερη αισθητική αξία, για τον λόγο αυτό και τα μέλη του Φορέα Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Αχέροντα και Καλαμά, ζητούν την προστασία και την ανάδειξή του. Η σημαντικότητά του οφείλεται αφενός στην ορνιθοπανίδα που φιλοξενεί λόγω της γεωγραφικής του θέσης (βρίσκεται στη δυτική μεταναστευτική οδό και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του δικτύου μεταναστευτικών σταθμών των πουλιών στη δυτική Ελλάδα), όσο και στα φυσικά του χαρακτηριστικά.

Στις αρχές του καλοκαιριού το έλος αλλάζει όψη. Μεταμορφώνεται σε έναν πολύχρωμο παράδεισο, αφού τότε βρίσκονται στην πλήρη ανθοφορία τους τα νούφαρα.

Λόγω της σημαντικής οικολογικής και βιολογικής αξίας του το έλος Καλοδικίου έχει χαρακτηριστεί ως προστατευόμενη περιοχή, ως Περιοχή Κοινοτικού Ενδιαφέροντος και συμπεριλαμβάνεται στον Επιστημονικό Κατάλογο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Natura 2000.

ποιο πουλί είναι;

6 ΑΛΚΥΟΝΗ (Alcedo Atthis)

Το εντυπωσιακό αυτό ψαροπούλι, παρά τα δυσανάλογα χαρακτηριστικά του, έχει πανέμορφα χρώματα. Γαλαζοπράσινες, σχεδόν ηλεκτρικές φτερούγες και κορώνα, λαμπερό γαλάζιο, με μεταλλικές ανταύγειες στη πλάτη και την κοντή ουρά της, κάτασπρο μάλωμα στο λαιμό και πορτοκαλοκόκκινα μάγουλα, στήθος και κοιλιά. Τα ενήλικα έχουν ανοιχτοκόκκινα πόδια, ενώ τα ανήλικα γκριζωπά, με φτέρωμα μουντό και πράσινο. Τα αρσενικά έχουν ολόμαυρο ράμφος ενώ τα θηλυκά έχουν κοκκινωπή την βάση του κάτω ράμφους.

4 ΝΕΡΟΚΟΤΑ

είναι μαυριδερή ενώ στο κεφάλι της το μαύρο χρώμα διακόπτετε από το κίτρινο ράμφος και κόκκινη μετωπιαία ασπίδα

2 ΑΡΓΥΡΟΤΣΙΚΝΙΑΣ (Casmerodius albus)

Είναι μεγαλόσωμος, κατάλευκος ερωδιός με κίτρινο μακρύ ράμφος. Μοιάζει πολύ με τον Λευκοτσικνιά μόνο που διαφέρει από αυτόν στο μέγεθος του σώματος και στο χρώμα του ράμφους και των δακτύλων (ο Λευκοτσικνιάς είναι πολύ μικρότερος κι έχει μαύρο ράμφος και κίτρινα δάκτυλα). Περιγραφή: Μήκος σώματος: 85 – 102 εκατοστά, άνοιγμα φτερούγων: 140-170 εκατοστά. Κατάλευκος, μοιάζει με τον Λευκοτσικνιά αλλά είναι πολύ μεγαλύτερος. Έχει αναλογικά μακρύ και λεπτό λαιμό, κίτρινο ράμφος, λίγο μαύρο στο άκρο το καλοκαίρι. Πόδια και δάκτυλα μαυροπράσινα.

8 ΚΑΛΑΜΟΚΑΝΑΣ

έχει μαύρο ράμφος που μοιάζει με βελόνα, χαρακτηριστικά έντονα ροζ πόδια, μαύρη πλάτη, μαύρα φτερά και λευκό κάτω μέρος.

5 ΎΡΝΙΟ (Cypselurus fulvus)

Το όρνιο ή γύπας είναι ένα μεγάλο και βαρύ αρπακτικό με άνοιγμα φτερούγων 260cm και μήκος σώματος 97-104cm. Το ράμφος του έχει μήκος όσο και το κεφάλι και στην άκρη είναι γαμψό. Ο λαιμός του είναι γυμνός (για να κώνει το κεφάλι του στα πτώματα χωρίς να λερώνεται). Τα πόδια του είναι δυνατά, με δάκτυλα που καταλήγουν σε πλατιά και κοντά νύχια, αντίθετα με τα μακριά και γαμψά νύχια των άλλων αρπακτικών πτηνών. Η διαμόρφωση αυτή των νυχιών του εξασφαλίζει άνετο βάδισμα στο έδαφος. Το φτέρωμα τους είναι καστανόξανθο, ενώ οι πηδαλιώδεις φτερούγες του είναι μαύρες.

3 ΦΑΛΑΡΙΔΑ

η Φαλαρίδα έχει μήκος 36-42 cm, και είναι κυρίως μαύρη εκτός μίας μετωπιαίας λευκής ασπίδας. Τα μάτια της έχουν χαρακτηριστικό κόκκινο χρώμα.

7 ΧΑΛΚΟΚΟΤΑ (Plegadis falcinellus)

Έχει μήκος 55 εκ. - 65 εκατοστά, στο μέγεθος μικρού ερωδιού. Διακρίνεται για το μοιόμορφο μαύρο πτέρωμά της, με τις πορφυρές και πράσινες ανταύγειές του. Τα δύο φύλα είναι όμοια. Τα νεαρά έχουν τα ίδια χρώματα αλλά όχι τόσο έντονα

1 ΦΙΔΑΕΤΟΣ (Circæetus gallicus).

Ο Φιδαετός είναι μεταναστευτικός μεσαίου μεγέθους αετός. Είναι ο πιο συνηθισμένος αετός τους καλοκαιρινούς μήνες. Πως θα τον αναγνωρίσουμε: Το μήκος του φθάνει μέχρι 80 εκ. Το χρώμα στην πλάτη είναι ανοιχτό καστανό και στην κοιλιά λευκό με καφεκίτρινες κηλίδες. Το πόδια στο κάτω μέρος είναι γυμνά και προστατεύονται από χονδρά λέπια. Τα δάκτυλα είναι κοντά και τα νύχια ισχυρά ώστε να συγκρατούν τα θηράματα.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ

- Μειώνονται τα απορρίμματα και τα προβλήματα διαχείρισής τους
- Εξοικονομούνται ενέργεια και φυσικοί πόροι, που λαμβάνονται συνεχώς από τη φύση.
- Μειώνεται η ρύπανση της ατμόσφαιρας, του εδάφους και των υπόγειων υδάτων (ελαφρύνεται, έτσι, η επιβάρυνση του περιβάλλοντος).
- Εξοικονομείται η ενέργεια που απαιτείται για την κατασκευή όλων των προαναφερθέντων αντικειμένων.
- Επιτυγχάνεται μακροπρόθεσμη πτώση (ή μη αύξηση) των τιμών των προϊόντων, καθώς δεν απαιτείται εκ νέου παραγωγή πρώτης ύλης.
- Σώζεται η υγεία όλων των κατοίκων του πλανήτη και διασφαλίζεται το καλύτερο μέλλον των παιδιών.
- Δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας σε τομείς θετικών ενεργειών για την διάσωση του πλανήτη.
- Δημιουργείται ευχάριστη αίσθηση και ικανοποίηση για τη συμμετοχή στην βελτίωση του περιβάλλοντος και των συνθηκών ζωής.

ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΙΜΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Μεγάλες οικιακές συσκευές (ψυγεία, πλυντήρια κλπ.), • Μικροσυσκευές που διευκολύνουν τη ζωή (κλιματιστικά, φωτιστικά είδη, συσκευές τηλεπικοινωνίας κλπ.) • Προϊόντα εικόνας και ήχου • Εξοπλισμός πληροφορικής • Ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά εργαλεία και παιχνίδια Ιατροτεχνολογικά προϊόντα • Όργανα παρακολούθησης και ελέγχου Συσκευές αυτόματης διανομής • Ηλεκτρονικοί υπολογιστές • Καταλύτες εξάτμισης οχημάτων • Φαγητά (λίπασμα) • Χαρτί • Πλαστικό • Αλουμίνιο • • Γυαλί • Ελαστικά Αυτοκινήτων • Μπαταρίες

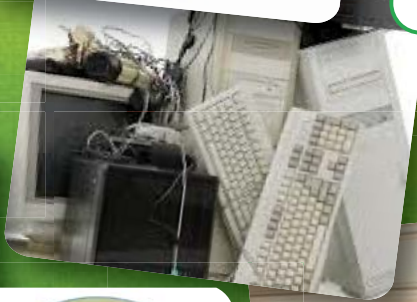
Ανακύκλωση απορριμμάτων είναι η διαδικασία με την οποία επαναχρησιμοποιείται εν μέρει ή ολικά οτιδήποτε αποτελεί έμμεσα ή άμεσα αποτέλεσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας και το οποίο στην μορφή που είναι δεν αποτελεί πλέον αγαθό για τον άνθρωπο. Στην διαδικασία αυτή συνήθως τα απορρίμματα μετατρέπονται σε πρώτες ύλες από τις οποίες παράγονται νέα αγαθά. μέρος της διαδικασίας της ανακύκλωσης είναι και η μετατροπή βλαβερών για το περιβάλλον υλικών σε λιγότερο ή και καθόλου βλαβερά. με τον τρόπο αυτό γίνεται ομαλότερα η επανένταξή τους στο φυσικό περιβάλλον το οποίο ουσιαστικά ολοκληρώνει την διαδικασία την ανακύκλωσης με φυσικό τρόπο. παράδειγμα μιας τέτοιας περίπτωσης είναι η μετατροπή οικιακών λυμάτων σε τέτοια μορφή ώστε να είναι λιγότερο βλαβερά σε αντίθεση με την κατευθείαν εναπόθεσή τους π.χ. στην θάλασσα.

ποια απο τα παρακάτω μπορούμε να πετάμε στους μπλε κάδους

σημειώστε με Χ στον κύκλο

Συμπλήρωσε τα κενά για να μάθεις πως μπορείς να βοηθήσεις στην προστασία του περιβάλλοντος

Πρέπει να θυμάμαι να 1) ..... τα φώτα και τον υπολογιστή μου όταν φεύγω από το δωμάτιό μου . Μπορώ να 2) ..... τα σκουπίδια από το έδαφος και να τα πετάω σε (στο) 3) ..... .Επίσης να χρησιμοποιήσω το 4) ..... μου για να πάω σχολείο .Είμαι σημαντικός !!!!! Μπορώ κι εγώ να βοηθήσω στην προστασία του περιβάλλοντος .

Απαντήσεις ....

- 1) Ανάβω ή Σβήνω
- 2) Μαζεύω ή Πετάω
- 3) Δάσος ή Κάδους
- 4) Αυτοκίνητο ή ποδήλατο

αυτο το ξέρατε ;

ταξιδιάρικα πουλιά

Η μετανάστευση των πουλιών είναι μια προσαρμογή που τους επιτρέπει να εκμεταλλεύονται τις ευνοϊκές, αλλά πρόσκαιρες συνθήκες της εύκρατης ζώνης, με βασικό στόχο να εξασφαλίσουν την επιτυχία της αναπαραγωγής τους. Όσο βορειότερα πηγαίνουμε στην Ευρώπη τόσο δυσμενέστερες είναι οι συνθήκες του χειμώνα, με συνέπεια ένα ολοένα μεγαλύτερο ποσοστό των πουλιών που φωλιάζουν εκεί, να μεταναστεύει το φθινόπωρο. Αρκετά απ' αυτά, απλώς μετακινούνται νοτιότερα σε άλλες περιοχές της Ευρώπης, τα περισσότερα όμως, αρκετές εκατοντάδες εκατομμύρια, φεύγουν προς την Αφρική, επιστρέφοντας την άνοιξη. Αν πρέπει να προσδιορίσουμε περισσότερο το φαινόμενο της μετανάστευσης, τότε μπορούμε γενικά να την χωρίσουμε χρονολογικά σε 2 κύρια ρεύματα ή φάσεις: στην ανοιξιάτικη και στην φθινοπωρινή.

Ένα από τα ερωτήματα των επιστημόνων σχετικά με το ταξίδι των πουλιών είναι η τροφή που χρειάζονται. Τα πουλιά πετούν χωρίς στάση για χιλιάδες χιλιόμετρα. Ύστερα από συστηματική παρατήρηση, ανακάλυψαν πως η θαλασσολιμόζα μεγεθύνει το συκώτι και τα εντόσθια της καθώς τρώει για να αναπτύξει τους μυς του θώρακα και να μετατρέψει την τροφή της σε λίπος. Έτσι, όταν είναι έτοιμη να πετάξει, το 55% του σώματός της αποτελείται από λίπος. Στη διάρκεια του ταξιδιού, «τρώει» τα όργανά της, τα οποία μικραίνουν κατά το ένα τέταρτο.

Επίσης...

Για να ταξιδέψουν πιο γρήγορα, εκμεταλλεύονται με εκπληκτική ακρίβεια τον καιρό, τις καταιγίδες και τους ανέμους. Ανά πάσα στιγμή, γνωρίζουν πού βρίσκονται, σα να διαθέτουν εσωτερικό GPS.

τι είναι υγρότοπος

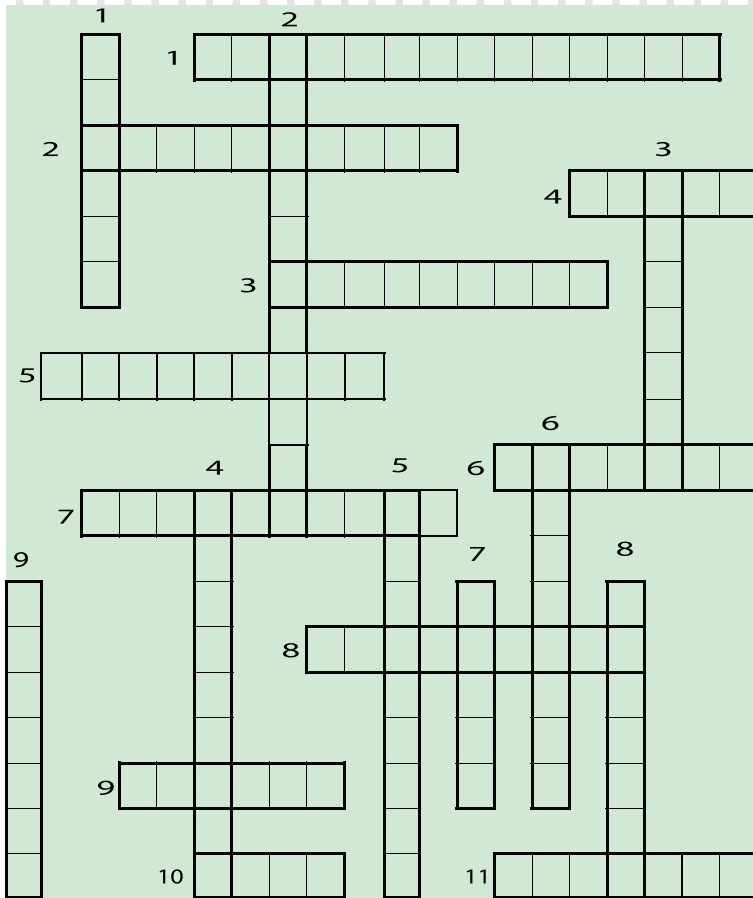
Υγρότοποι είναι περιοχές φυσικές ή μη, που κατακλύζονται από νερό μόνιμα ή περιοδικά. Το νερό αυτό μπορεί να είναι υφάλμυρο ή γλυκό, στάσιμο ή τρεχούμενο, υπόγειο ή επιφανειακό. Υγρότοποι μπορεί να είναι δηλαδή λίμνες φυσικές ή τεχνητές, ποτάμια και δέλτα ποταμών, λιμνοθάλασσες, θαλάσσιες ακτές, παρόχθια δάση ή εκτάσεις με θαμνώδη βλάστηση, έλη ή βάλτοι. Γυρνώντας πίσω στα πολύ παλιά χρόνια βλέπουμε ότι οι υγρότοποι έχουν παίξει ένα πολύ σημαντικό ρόλο στην ιστορία του ανθρώπου αφού αποτελούν ένα από τα πιο παραγωγικά οικοσυστήματα της γης.

Δεν είναι τυχαίο ότι οι πρώτοι πολιτισμοί στο παρελθόν αναπτύχθηκαν κοντά σε υγροτόπους (Μεσοποταμία, Αίγυπτος, Αρχαία Πέλλα). Σε όλους σχεδόν τους υγροτόπους συναντά κανείς ιστορικά μνημεία, ένδειξη ανθρώπινης παρουσίας και πολιτισμού. Ακόμα και σήμερα οι υγρότοποι αξιοποιούνται και χρησιμοποιούνται από τον άνθρωπο για ποικίλες δραστηριότητες.

μύθος ή αλήθεια;

Σύμφωνα με την παράδοση κάποτε τα νερά του ποταμού Αχέροντα στοίχειωνε ένας φοβερός δράκος με αποτέλεσμα οι κάτοικοι να μην μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν, καθώς εκείνο τα δηλητηρίαζε. Όσες προσπάθειες κι αν είχαν γίνει για να το αποτρέψουν κανείς τους δεν τα κατάφερε... Όπου μια μέρα ένας καλός και φιλήσυχος χωρικός (ο Αϊ Δονάτος) αποφάσισε να πάει εκείνος να προσπαθήσει να σκοτώσει το θηρίο! Ανέβηκε στο άλογό του πήρε και ένα ξύλο και κίνησε προς το φαράγγι, στις πηγές όπου βρισκόταν το θηρίο! Όταν έφτασε και ο δράκος τον αντίκρισε άρχισε να μουγκρίζει δυνατά και να βγάζει φωτιές από το στόμα του. Ο χωρικός όμως με περισσή τόλμη και δύναμη και αφού επικαλέσθηκε το όνομα της Παναγίας, ζητώντας της να τον βοηθήσει, σήκωσε το ξύλο και χτύπησε δυνατά τον δράκο! Ευθύς ο δράκος σωριάστηκε χάμω βγάζοντας την τελευταία του κραυγή... Αμέσως τα νερά του ποταμού άλλαξαν όψη, έπαψαν να είναι βρώμικα και θολά. Ο θαρραλέος χωρικός έσκυψε να πιεί νερό από το ποτάμι και φώναξε στο πλήθος, που είχε ήδη συγκεντρωθεί στο σημείο εκείνο: < Γλυκύ! Γλυκύ! > και έτσι το χωριό τους από τότε ονομάστηκε Γλυκή.

Σταυρόλεξο γενικών γνώσεων

ΚΑΘΕΤΑ

1. Αλλιώς ο Καλαμάς .
2. Το σύστημα των βιοτικών (ζωντανών οργανισμών , κλωρίδα-πανίδα)και αβιοτικών (κλίμα, νερό κ.τ.λ.) οργανισμών που βρίσκονται σε αλληλεξάρτηση μεταξύ τους .
3. Το σύνολο των φυτών .
4. Από αυτόν τον νομό ξεκινούν και τα δύο ποτάμια μας .
5. Φυσική ή ημιφυσική ενότητα βλάστησης με ιδιαίτερα γεωγραφικά χαρακτηριστικά .
6. Εκεί εκβάλλει ο Αχέροντας .
7. Συνήθως σχηματίζονται στις εκβολές ενός ποταμού .
8. Η λίμνη με τα ..... αλλιώς το Έλος Καλοδικίου .
9. Μεγάλη χαράδρα , στενά ενός ποταμού .

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Έτσι λέγεται μια περιοχή η οποία χρήζει προστασίας.
2. Χαρτί , αλουμίνιο , πλαστικό , γυαλί ..... Μας θυμίζουν την .....
3. Αλλιώς ένας τόπος με νερό .
4. Αχέροντας , το ποτάμι των .....
5. Αλλιώς το ποτάμι των ψυχών .
6. Στην ευρύτερη περιοχή της εκβάλλει ο Καλαμάς .
7. Η Γη , τα νερά , το κλίμα , η ατμόσφαιρα ..... όπου ζει και κινείται ο άνθρωπος .
8. Ένα από τα φυσικά φαινόμενα που έφτιαξε ο Καλαμάς με το πέρασμα των χρόνων.
9. Το σύνολο των ζώων .
10. Με την σωστή διαχείρισή του θα το έχουμε για πολλά χρόνια ακόμα
11. Είναι ο Καλαμάς και ο Αχέροντας .

αινίγματα

1

Έχει ξάδερφο τον σκύλο
κι όμως δεν τον έχει φίλο.
Τι είναι;

2

Η κεφαλή του στο βουνό,
κι η ουρά του στο γιαλό.
Τι είναι ;

3

Με το κρύο τη φοβάει,
με τη ζέστη τη μαδάει.
Τι είναι;

4

Όταν πλυθώ,
λερώνεται.
Τι είναι;

5

Γεννημένη σε κουκούλι
Μαθημένη από μικρούλι
Να κουνάει με χαρά
Τα δικά της τα φτερά .
Τι είναι ;

βρες τις κρυμμένες
λέξεις:

ΚΡΥΠΤΟΛΕΞΟ

- ΒΟΥΝΑ
- ΑΝΘΡΩΠΟΣ
- ΠΟΥΛΙΑ
- ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
- ΙΣΤΟΡΙΑ
- ΛΙΜΝΗ
- ΖΩΑ
- ΕΚΒΟΛΕΣ
- ΚΑΛΑΜΑΣ
- ΣΤΕΝΑ
- ΑΧΕΡΟΝΤΑΣ
- ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ
- ΧΛΩΡΙΔΑ

Β	Μ	Η	Ο	Τ	Κ	Ρ	Δ	Φ	Δ	Η	Π	Λ	Υ
Π	Σ	Ψ	Β	Ο	Υ	Ν	Α	Ν	Ω	Η	Κ	Λ	Λ
Ρ	Τ	Υ	Ξ	Λ	Α	Ν	Θ	Ρ	Ω	Π	Ο	Σ	Ο
Π	Ο	Υ	Λ	Ι	Α	Χ	Α	Σ	Ψ	Ζ	Ω	Μ	Υ
Τ	Ρ	Δ	Ε	Σ	Ι	Σ	Τ	Ο	Ρ	Ι	Α	Υ	Λ
Λ	Β	Μ	Π	Ω	Χ	Δ	Ω	Λ	Π	Ξ	Η	Θ	Ο
Ι	Ω	Α	Χ	Ε	Ρ	Ο	Ν	Τ	Α	Σ	Τ	Ο	Υ
Μ	Ι	Υ	Ψ	Χ	Δ	Φ	Ω	Φ	Σ	Α	Ε	Λ	Δ
Ν	Η	Ξ	Θ	Φ	Δ	Ψ	Δ	Α	Σ	Η	Γ	Ο	Ι
Η	Γ	Κ	Α	Λ	Α	Μ	Α	Σ	Η	Ν	Ν	Γ	Α
Χ	Λ	Ω	Ρ	Ι	Δ	Α	Ο	Λ	Ξ	Ν	Γ	Ι	Ω
Α	Δ	Χ	Φ	Ε	Τ	Υ	Σ	Τ	Ε	Ν	Α	Α	Ι
Γ	Ε	Κ	Β	Ο	Λ	Ε	Σ	Ν	Ψ	Δ	Υ	Β	Π
Ω	Β	Ρ	Υ	Ι	Λ	Μ	Ο	Λ	Δ	Ε	Ζ	Ω	Α

αινίγματα

6

Μια μικρή μικρή νοικοκυρά
Μεγάλες πίτες κάνει.
Τι είναι;

7

9.Σιγανή, σιωπηλή
Το σαμάρι κουβαλεί.
Τι είναι;

8

Σφουρίζει, βουίζει,
Βογκάει, τρίζει,
Τον ακούς
μα δεν τον βλέπεις
Τι είναι;

9

Άνοιξη σ' ευχαριστώ
καλοκαίρι σε δροσίζω,
σε τρέφω το Φθινόπωρο,
χειμώνα σε ζεσταίνω.
Τι είναι ;

τα αναγνωρίζετε;

απαντήσεις

5

ΠΛΑΤΑΝΟΣ

Πρόκειται για μεγάλα δέντρα, με ύψος που κυμαίνεται από 30 έως 50 μέτρα, φυλλοβόλα και συναντώνται στις όχθες ποταμών και γενικά σε υγροτόπους, μπορούν όμως να επιβιώσουν και στην Ξηρασία.

2

ΝΟΥΦΑΡΑ

Έχουν πέταλα πολύ μεγαλύτερα από τα σέπαλα. Τα άνθη φτάνουν σε διάμετρο μέχρι και 30 εκατοστά και έχουν ποικιλία χρωμάτων συνήθως λευκά, κόκκινα, μωβ ή ροζ.

1

ΑΝΕΜΩΝΗ

Τα άνθη της ανεμώνης αυτής είναι δύο ειδών, είτε διπλά, είτε πολλαπλά όπως τα χρυσάνθεμα. Έχουμε διάφορους χρωματισμούς, κόκκινα άνθη, ροδόχρωμα, κίτρινα, ροζ, μπλε-ιώδη.

3

ΚΥΚΛΑΜΙΝΟ

Το πιο κοινό είδος κυκλάμινο στην Ελλάδα είναι το Κυκλάμινο το Γραικό. Το συγκεκριμένο κυκλάμινο ανθίζει την φθινοπωρινή περίοδο και έχει πυκνά μωβ άνθη. Κάποια είδη κυκλάμινο ανθίζουν την Άνοιξη και κάποια άλλα Φθινόπωρο.

6

ΒΕΛΑΝΙΔΙΑ

Είναι δέντρα ψηλά, αιωνόβια που βρίσκονται είτε σε πεδινές είτε σε ορεινές περιοχές. Ο καρπός της βελανιδιάς είναι το βελανίδι, χρήσιμο για ζωοτροφές.

4

ΠΟΥΡΝΑΡΙ

Το πουρνάρι φύεται ως αειθαλής θάμνος ή μικρό δέντρο ύψους 1-6 μ. Τα φύλλα είναι συνήθως οδοντωτά με εξέχοντα ή στραμμένα προς την καρυφή κοντά ή μακριά, αιχμηρά δόντια.

τι θυμάστε ;

Λέγεται έτσι το σύνολο των ζώων.

- ΧΛΩΡΙΔΑ
 ΠΑΝΙΔΑ

Το Έλος Καλοδικίου βρίσκεται πιο κοντά...

- ΠΑΡΓΑ
 ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑ

Από ποιό νομό ξεκινούν τα δύο ποτάμια μας ;

- Ν. ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ
 Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Οι υγρότοποι είναι πολύ σημαντικοί για τον άνθρωπο μόνο.

- ΣΩΣΤΟ
 ΛΑΘΟΣ

Που εκβάλλει ο Αχέροντας ;

- ΑΜΜΟΥΔΙΑ
 ΓΛΥΚΗ

Πως λέγεται ένας τόπος με νερό ;

- ΟΙΚΟΤΟΠΟΣ
 ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ

Τι σειρά έχει ο Καλαμάς σε σχέση με τα άλλα ποτάμια της Ελλάδας όσο αφορά το μήκος του;

- 5ος 7ος
 8ος

Ο Καλαμάς εκβάλλει κοντά στο χωριό Σαγιάδα .

- ΣΩΣΤΟ
 ΛΑΘΟΣ

συμπλήρωσε τα κενά

- Κάνε ..... να δεις καλό .
- Ο καλός φίλος στην ..... φαίνεται .
- Κράτα με να σε κρατώ, ν' ανεβούμε στο .....
- Πιάστηκε σαν τον ..... στη φάκα.
- Όποιος ..... σκοντάφτει .
- Άνθρωπος αγράμματος, ... απελέκτο .
- Καθαρός ουρανός ..... δε φοβάται.
(Ξύλο , ανάγκη , αστραπές , ποντικό , βουνό , βιάζεται , παιδιά)

αυτο το ξέρατε ;

Υπολογίζεται ότι εκατομμύρια δέντρα στον κόσμο φυτεύονται τυχαία από σκίουρους οι οποίοι θάβουν καρπούς και μετά ξεχνούν πού τους έθαψαν.

Ένα σαλιγκάρι μπορεί να κοιμάται επί 3 συνεχόμενα χρόνια, χωρίς να τραφεί.

Είναι εφικτό για μια αγελάδα να ανεβεί σκάλες, αλλά όχι να τις κατεβεί

Οι κροκόδειλοι καταπίνουν πέτρες για να βουτούν βαθύτερα

Το πουλί «μασά» με το στομάχι του

Οι αρουραίοι πολλαπλασιάζονται τόσο γρήγορα, ώστε σε 18 μήνες, δύο αρουραίοι μπορούν να αποκτήσουν πάνω από ένα εκατομμύριο απογόνους

Τα μυρμήγκια έχουν 5 μύτες.

Οι σκύλοι Δαλματίας, γεννιούνται χωρίς βούλες

Ο αρουραίος θεωρείται το πιο καταστροφικό θηλαστικό στον κόσμο μετά από τον άνθρωπο

Η μορφολογία των γουρουινιών είναι τέτοια ώστε είναι αδύνατον να κοιτάξουν ψηλά στον ουρανό

Το μυρμήγκι μπορεί να σηκώσει 50 φορές το βάρος του

Υπάρχουν τόσα κοτόπουλα όσοι και άνθρωποι στον πλανήτη μας

Τα δελφίνια έχουν μεγαλύτερο εγκέφαλο από αυτόν του ανθρώπου

Στην Αρχαία Αίγυπτο, αν κάποιος σκότωνε γάτα, τότε καταδικαζόταν σε θάνατο

Η καμπλοπάρδαλη είναι το μόνο ζώο που γεννιέται με κέρατα

Η ακοή του ελέφαντα είναι τόσο καλή, που μπορεί να ακούσει τις πατημασιές ενός ποντικού

Οι γάτες έχουν πάνω από εκατό φωνητικούς ήχους, σε αντίθεση με τους σκύλους που έχουν περίπου δέκα.

Τα χέλια έχουν 2 καρδιές

"Ν' αγαπάς την ευθύνη. Να λες:
Εγώ, εγώ μονάχος μου έχω χρέος να σώσω τη γη.
Αν δε σωθεί, εγώ φταίω."

Νίκος Καζαντζάκης, Ασκητική